

UNDER DANNEBROG

MARINEFORENINGENS MEDLEMSBLAD

1. AARGANG

REDAKTØR: KAPTAJN H. EWALD

HÆFTE VII

UDKOMMER
HVER MAANED

UDGIVER: MARINEFORENINGEN
EKSPEDITION: FORENINGENS KONTOR, CHR. IX.'S GADE 5¹
ANNONCEEKSPEDITION: STEINS-VEJ 3¹ VALBY

AARSABONNEMENT 3 KR.
ENKELTE NUMRE 25 ØRE

MARINEMINISTERIET

I Henhold til kgl. Resolution af 21. April 1848 oprettedes og organiseredes Marineministeriet.

Forinden Omordningen af Regerings-Institutionerne til »Ministerier« foregik, førte Marineledelsen Navn af »Admiralitetet«; dette var oprettet i 1655 og laa paa Bremerholm, hvor Flaadens Etablissementer ogsaa fandtes dengang; ved Regeringsformernes Udvidelse omkring Aar 1660 købte Kongen for 1250 Rdlr. en Gaard, tilhørende Viceadmiral Jørgen Biørnsen, der laa lige Nord for Holmens Kirke og tillige husede »Krigskollegiet«. Paa denne Gaard fik Kongen Skøde den 8. Februar 1661.

Da imidlertid Pladsen her viste sig for lille, blev Bygningen revet ned og erstattet med en ny, der toges i Brug 1709; denne var dog den første Bygning, der brændte ned til Grunden under den store Ildløs, der opstod paa Gammelholm den 5. Juni 1795, og som lagde næsten en Tredjedel af Byens Huse i Aske. Der maatte saaledes atter skaffes en ny Bolig for Marineledelsen.

En saadan fandtes i et Hus, der laa skraat for Indgangsbroen til Holmen, og som egentlig var opført til Brug for Kadetakademiet, men allerede før den nævnte Brand paa Holmen havde afgivet Lokaler til Kontorer for Flaaden m. v.

I denne Bygning havde Admiralitetet sine Lokaler fra 1795 til 1848, da det nuværende Marineministerium oprettedes; dette forblev i Bygningen i 17 Aar, indtil hele Orlogsværftet i Henhold til Lov af 15. April 1859 blev henlagt til Nyholm. Den 21. Juni 1865 afleveredes Gammel Holm og dens Bygninger til Finansministeriet; en af Bygningens Pavilloner, der dengang var prydet med Neptun-Støtte og Spir, og som bl. a. var blevet anvendt til Arkiv for Søetaten, var dog allerede i 1862 solgt til Studenterforeningen, der ombyggede den og, som bekendt, havde Lokaler her indtil for faa Aar siden; nu knejser Forsikringselskabet »Hafnia«s monumentale Bygning paa Grunden.

Marineministeriet blev saa henflyttet til Slotsholmsgade, der rummede de fleste andre Regeringscentre, og da der i Nr. 10, den saakaldte Lerches Gaard, som Staten havde ejet siden 1805, var blevet Lokaler ledige, som det holstenske Ministerium havde benyttet indtil 1863, installeredes Marineministeriet i den gamle historiske Gaard.

Denne havde i sin Tid tilhørt Sophie Amalie Moth og hendes Søn Ulrich Christian Gyldenløve, men var i 1719 blevet udlejet til Admiral Gabel og senere til Gehejmeraad Ivar Rosenkrantz; i 1742 opførtes den nuværende Hovedbygning til Brug for Hertug Erdmann af Würtemberg-Oels, og Gaarden solgtes senere til Grev Chr. Lerche. Medens den hørte ind under Grevskaabet Lerchenborg, var den udlejet til forskellige Privatmænd, saaledes til den franske General St. Germain, Henr. Stampe m. fl. I 1805 købte Staten som nævnt den gamle Gaard.

I Aarenes Løb er der foretaget en Del Forandringer;

saaledes er en Etage tilbygget ud mod Slotsholmsgade, og en parallelt med Christiansgade løbende Sidefløj er opført. Men endnu ses inde i Gaarden Rester af en gammel Lindeallé, der sagtens har ført helt ned til Stranden, og af Jfr. Moths store Have, der nu benyttes af Ejendommens Portnere. I Hovedbygningens 1ste Etage findes (ud mod Gaarden) en stor Sal med Vægmalier og Dørstykker; her har Marine-(Forsvars-)Ministeren sit Arbejds- og Audiensværelse.

Enkelte andre Ministerier (saaledes Kultusministeriet) har haft Lokaler i Lerches Gaard (i Stueetagen), og paa 3dje Sal i Sidefløjen residerer Flaadens Stab.

Oprindelig omfattede Marineministeriet 4 Bureau'er, af hvilke det ene sorterede direkte under Ministeren, medens en Direktør stod i Spidsen for hvert af de tre andre. Ordningen er imidlertid undergaaet forskellige Forandringer i Tidens Løb; saaledes bortfaldt Betegnelsen »Direktør for Bureau« den 19. December 1859, og Revisionsbureauet har været udskilt fra Marineministeriet, men er nu atter (siden 1908) et Kontor under dette.

Efter den sidste Ordning af Ministeriets Organisation bestaar dette nu af 2 Departementer, nemlig Admiralitetsdepartementet, hvorunder hører Sekretariat og Kommandokontor samt Admiralitetskontor, og Kommissariats-Departementet, der omfatter Kommissariats- og Bogholderkontor, Kassererkontor og Revisionskontor. I Spidsen for Ministeriet staar nu Forsvarsministeren med Kommandør V. C. A. Jøhnke som Direktør for Ministeriet ved sin Side; som Chefer for 1ste Departement fungerer Kommandør H. T. Hedemann og Kaptajn J. F. Saxild, medens Departementschef C. V. Olsen leder 2. Departement.

Følgende Marineministre (og som det nu hedder: Forsvarsministre) har i Aarenes Løb staaet i Spidsen for Ministeriet:

Lensgreve A. W. Moltke til Bregentved, Finansminister samt Præsident i Statsraadet	fra	$\frac{24}{3}$ 1848	til	$\frac{4}{4}$ 1848.
Kommandørkaptajn C. C. Zahrtmann	-	$\frac{4}{4}$ 1848	-	$\frac{10}{8}$ 1850.
Kaptajn C. L. C. Irminger (ad interim)	-	$\frac{10}{8}$ 1850	-	$\frac{25}{11}$ 1850.
Kaptajn C. E. van Dockum	-	$\frac{25}{11}$ 1850	-	$\frac{27}{1}$ 1852.
Kommandør St. A. Bille	-	$\frac{27}{1}$ 1852	-	$\frac{12}{12}$ 1854.
Kommandør O. W. Michelsen	-	$\frac{12}{12}$ 1854	-	$\frac{2}{12}$ 1859.
Generalmajor H. N. Thestrup, Krigsminister (ad interim)	-	$\frac{2}{12}$ 1859	-	$\frac{24}{2}$ 1860.
Kontreadmiral St. A. Bille	-	$\frac{24}{2}$ 1860	-	$\frac{31}{12}$ 1863.
Orlogskaptajn O. H. Lütken	-	$\frac{31}{12}$ 1863	-	$\frac{6}{11}$ 1865.
Orlogskaptajn H. H. S. Grøve	-	$\frac{6}{11}$ 1865	-	$\frac{29}{7}$ 1866.
Godsejer J. B. S. Estrup, Indenrigsminister, (ad interim)	-	$\frac{29}{7}$ 1866	-	$\frac{17}{9}$ 1866.
Kontreadmiral C. E. van Dockum	-	$\frac{17}{9}$ 1866	-	$\frac{1}{11}$ 1867.

Direktør *O. F. Suenson* fra 1/11 1867 til 22/9 1869.
 Generalmajor *W. R. Raasløff*, Krigsminister, (ad interim) - 22/9 1869 - 19/4 1870,
 Lensgreve *C. E. Krag-Juel-Vind-Frijs*, Udenrigsminister og Konsejlspræsident (ad interim) - 19/4 1870 - 28/5 1870.
 Oberst *W. Haffner*, Krigsminister, (ad interim) - 28/5 1870 - 23/12 1872.
 Oberst *C. A. F. Thomsen*, Krigsminister, (ad interim) - 23/12 1872 - 21/5 1873.
 Kaptajn *N. F. Ravn* - 21/5 1873 - 11/6 1875.
 General *W. Haffner* - 11/6 1875 - 28/7 1877.
 General *J. C. F. Dreyer* - 28/7 1877 - 4/1 1879.
 Kommandør *N. F. Ravn* - 4/1 1879
 Kontreadmiral 19/11 1885
 Viceadmiral 8/7 1891 - 27/4 1900.
 Kommandør *C. G. Middelboe* - 27/4 1900 - 24/7 1901.
 Kontreadmiral *F. H. Jøhnke* - 24/7 1901
 Viceadmiral 11/5 1902 - 14/1 1905.
 Konsejlspræsident *J. C. Christensen*, tillige Krigsminister - 14/1 1905 - 5/9 1905.
 Forsvarsminister - 5/9 1905 - 12/10 1908.
 Konsejlspræsident *N. T. Neergaard*, Forsvarsminister - 12/10 1908 - 16/8 1909.
 Folketingsmand *J. C. Christensen*, Forsvarsminister - 16/8 1909 - 18/10 1909.
 Konsejlspræsident, Lensgreve *J. L. C. C. T. Holstein-Ledreborg*, Forsvarsminister - 18/10 1909 - 28/10 1909.
Christopher Krabbe, Forsvarsminister - 28/10 1909 - 5/7 1910.
 Konsejlspræsident *Klaus Berntsen*, Forsvarsminister - 5/7 1910 - 21/6 1913.
 Folketingsmand, Dr. phil. *P. R. Munch*, Forsvarsminister, siden 21/6 1913.

I Spidsen for Ministeriet har som Regel staaet en Direktør, der leder den daglige Drift; de 6 Direktører, Marineministeriet siden 1859 har haft, er følgende:

Orlogskaptajn *M. B. Bøcher* fra 4/12 1859 til 18/2 1860.
 Kommandør *O. C. Pedersen* - 1/12 1869 - 30/5 1873.
 Kommandør *N. F. Ravn* - 21/6 1875 - 4/1 1879.
 Kommandør *O. J. M. Kofoed-Hansen* - 12/4 1905 - 16/12 1908.

Kommandør *T. V. Garde* fra 16/12 1908 til 27/9 1911.
 Kommandør *V. C. A. Jøhnke* - 27/9 1911.

Og endelig har der været følgende Departementschefer i Marineministeriet.

(Til 19/12 59 benævnt Direktører for Bureauer og til 24/1 1911 Departementsdirektører):

Kommandørkaptajn *K. E. Mourier* fra 21/4 1848 til 1/8 1853.
 Generalkrigskommissær *N. Wiborg* - 21/4 1848 - 4/9 1863.
 Generalkrigskommissær *P. C. Kinch* - 21/4 1848 - 23/6 1859.
 Kommandørkaptajn *A. C. Polder* - 1/3 1853 - 16/6 1859.
 Orlogskaptajn *M. B. Bøcher* - 16/6 1859 - 18/1 1864.
 Justitsraad *N. R. Petersen*, fungerende Generaldecisor - 19/12 1859 - 1/4 1871.
 Justitsraad *F. C. Esskildsen* - 13/9 1863 - 16/7 1874.
 Fabrikmester *O. F. Suenson* - 18/3 1864 - 1/6 1866.
 Kaptajnløjtnant *J. P. Schultze* - 1/6 1866 - 1/1 1886.
 Justitsraad *L. C. Tuxen* - 28/9 1874 - 21/6 1887.
 Kommandør *F. P. A. Uldall* - 1/1 1886 - 1/8 1891.
H. Jacobsen - 18/7 1887 - 31/12 1903.
 Kaptajn *G. H. R. Zachariae* (fungerende) - 1/8 1891 - 8/12 1897.
 Kommandør *G. H. R. Zachariae* - 8/12 1897 - 1/8 1901.
 Kommandør *O. J. M. Kofoed-Hansen* - 1/8 1901 - 12/4 1905.
C. V. Olsen - 1/1 1904.
 Kommandør *H. T. Hedemann* (fungerende) - 27/5 1905.
 Kaptajn *J. F. Savild* (fungerende) - 15/4 1910.

— — —

Under Marineministeriet henhører foruden Flaaden, Nyboder og Orlogsværftet nogle civile Institutioner, nemlig Lods-, Fyr-, Vager- og Redningsvæsenet, Søkartarkivet, Meteorologisk Institut, Hirtsholmene og Christiansø. Endvidere er Ministeriet Patronat for Holmens Kirke, og endelig henhører et stort Antal meget betydelige Legater under Ministeriets Bestyrelse.

EDWARD SPORE.

NOGLE OPLYSNINGER OM ORLOGSVÆRFTET

I gamle Dage fandtes Orlogsværftet udelukkende paa Bremerholm, der senere blev kaldt Gammelholm, men Flaadens stærke Udvikling krævede mere Plads, og det flække Farvand Syd for Refshalegrunden blev da opfyldt. Herved fremkom den nordre Del af det nuværende Orlogsværft, som fik Navnet »Nyholm« og blev taget i Brug i 1685. Det første Skib løb af Stabelen her d. 6. Oktbr. 1692; det var det senere saa berømte Linieskib »Dannebrog«, hvormed Iver Hvitfeldt og hans Mænd d. 4. Oktbr. 1710 i Køgebugt »fløj mod Himlen i stolte Luers Favn«.

Vraget tilsandedes i Tidens Løb, men blev i 1874 atter fundet, og der blev da bjærget en Del af »Dannebrog«s Gods. Blandt dette var Skibets Kogekedel, i hvilken der endnu fandtes Ærter. Endvidere optoges nogle af Kanonerne og et af Skibets store Ankre. Kanonerne er opstillede ved Mindesmærket paa Langelinie, medens Ankeret har fundet Plads ved Søværnets Kaserne, saa at de unge værnepligtige kan mindes om den Daad, som danske Mænd udførte hin Dag i Køgebugt, da de lod dette Anker falde og derved bandt det brændende Skib fast indtil det sprang i Luften, i Stedet for at de kunde have reddet sig ved at

sætte paa Land, men Vejen til Frelse førte gennem den danske Flaade, der da kunde blive antændt og ødelagt. —

Opfyldningen paa Refshalegrunden fortsattes i Tidens Løb, saa at der foruden Nyholm dannedes Øerne Frederiksholm, Arsenaløen og Ankerøen, hvilken sidste efter Dokkens Anlæg i 1856 omdøbtes til Dokøen. I 1723 købtes tillige Christiansholm, som igen solgtes 1866.

Ved Lov af 15. April 1858 bestemtes, at alle Marinens Værksteder o. l. skulde samles paa Nyholm og de andre ovennævnte Øer, saaledes at Terrænet paa Gammelholm kunde afhændes. Dette fandt Sted i Aarene 1860—1866, og siden den Tid har Orlogsværftet været, hvor det nu er.

Tager man med Færgen fra Toldboden over til »Holmen«, ser man, at Flaadens Leje skilles fra Havnen ved en lang Fydebro, der bærer det løjerlige Navn »Hønsebroen«. Man træder i Land, passerer gennem en Jærnport forbi en Skildvagt, og er nu ved Bommens Vagt, hvor der i gamle Dage stod et Batteri paa 6 Kanoner, som dog forlængst er flyttet bort. Herfra fører en fast Bro til det saakaldte »Nytløb«, hvorigennem Orlogsskibene gaar ud. Til daglig er Løbet lukket med en Flydebro, ad hvilken

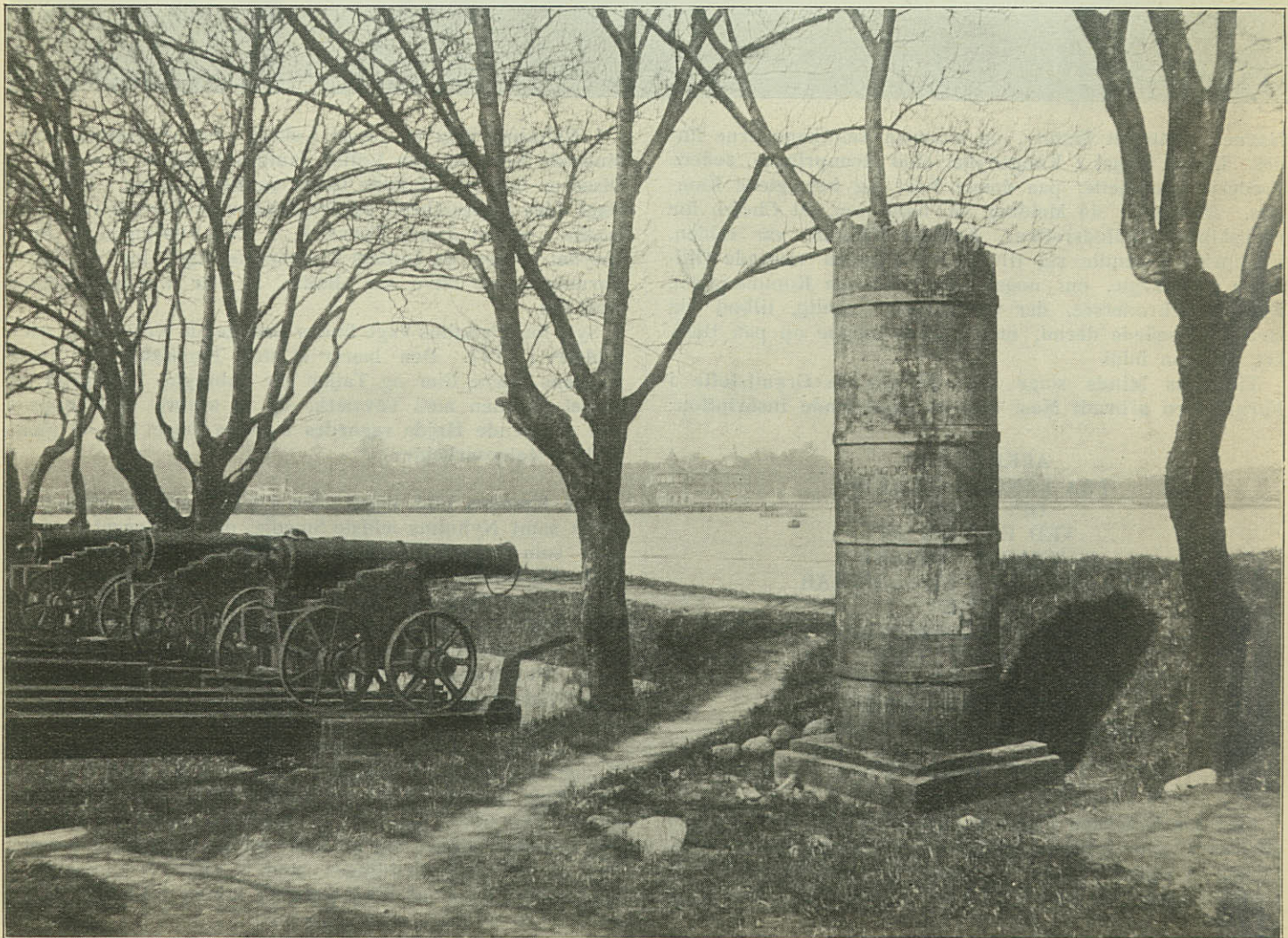
man naar over til »Elefanten«, som er en Dæmning, der har faaet sit Navn af, at et gammelt Linieskib, »Elefanten«, grundsattes paa dette Sted i 1728 for at tjene som Fundament ved Opfyldningen. Her ligger et stort Vaskehus, hvor de unge værnepligtige vasker deres Tøj, et Arbejde, som for de fleste falder lidt uvant.

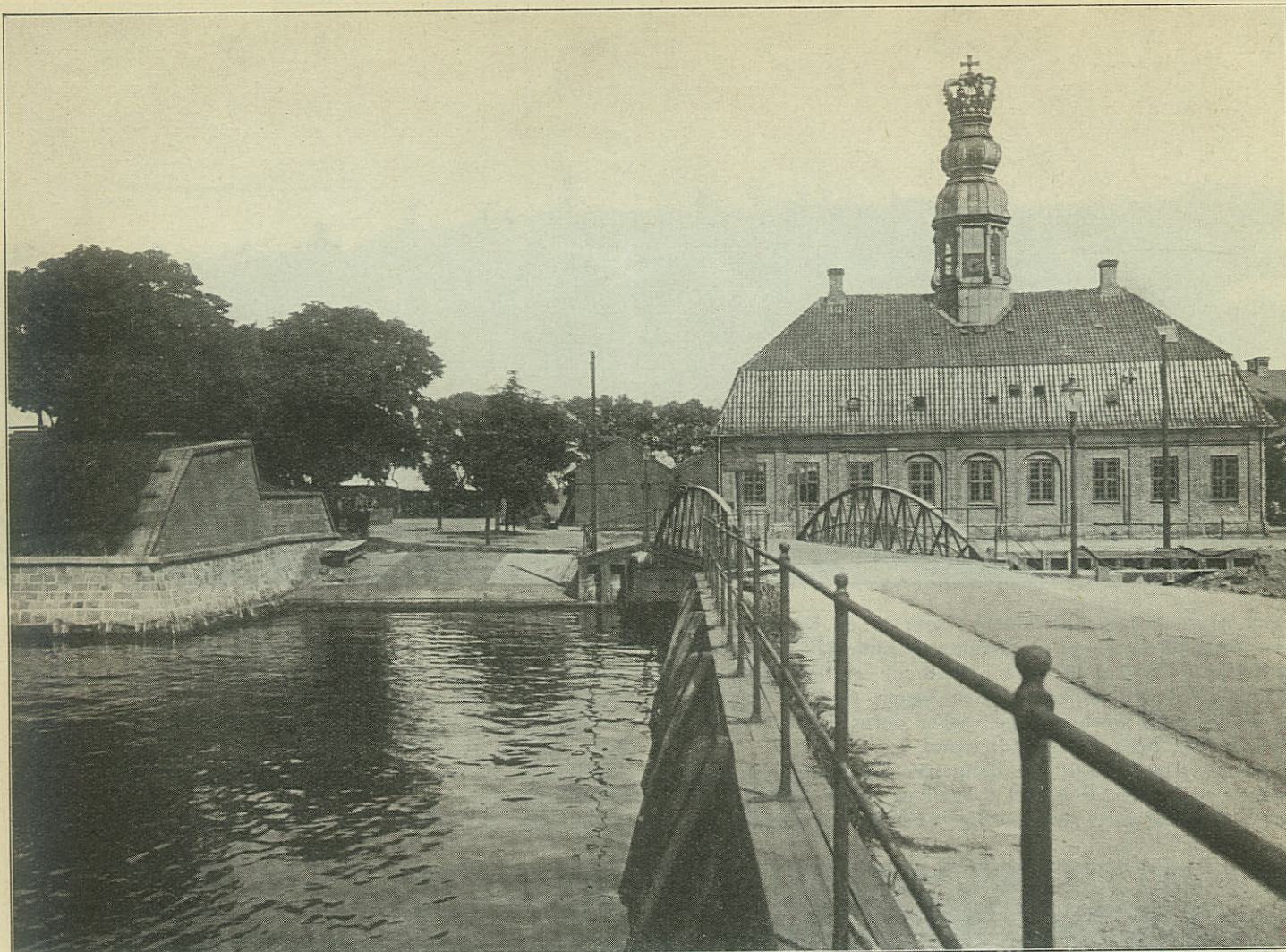
Disse værnepligtige har Bolig paa Kasernen, som ligger nær derved. Den er opført i 1910 og er en fortrinlig indrettet Bygning med store, luftige Værelser og alle moderne

Bekvemmeligheder. Gamle Marinesoldater, der hvert Aar i stort Tal aflægger Besøg paa Orlogsværftet for at opfriske Minderne fra Tjenestetiden, siger ofte i en haanlig Tone til de unge, som nu »ligger inde«:

»Naa saadan har I det, vi havde det ikke saa flot i vor Tid; da var vi stuvede sammen i »Dronning Marie« eller »Sjælland«. I faar vel ogsaa Kaffe og Boller paa Sengen om Morgenens«.

Omkring Kasernen ligger den gamle Vold, der bærer

Navnet »Batteriet Sixtus«, og hvorpaa Salutkanonerne findes. Under Slaget i Kongedybet stod Kronprinsen, senere Frederik den Sjette, paa denne Vold og betragtede Kampen. Der kom da Melding til ham om, at Chefen for Blokskibet, »Indfødsretten«, Kaptajn Thurah, var falden. Kronprinsen vendte sig til de i Nærheden værende Officerer og spurgte, om nogen vilde overtage Kommandoen. Kaptajn Schrødersee, der var meget svagelig, tilbød sig straks og sejlede derud, men naaede næppe op paa Dækket, før han faldt.

Til hans Minde staar paa »Sixtus« en Granitstøtte i Form af en afbrudt Mast med en saalydende Inskription:

AFKRÆFTED
PAA LANGE SYGELEYE
OPFLAMMED
VED ET BLIK AF
DANMARKS FREDRIK
MED FYRSTENS BIFALDSRAAB
INDVIET
FOER J. C. SCHRØDERSEE
FRA DETTE STED
BEKJENDT MED KRIGERS DØD
DEN SKJØNNESTE
FOR EGET FÆDRELAND IMØDE
DEN 2. APRIL 1801.

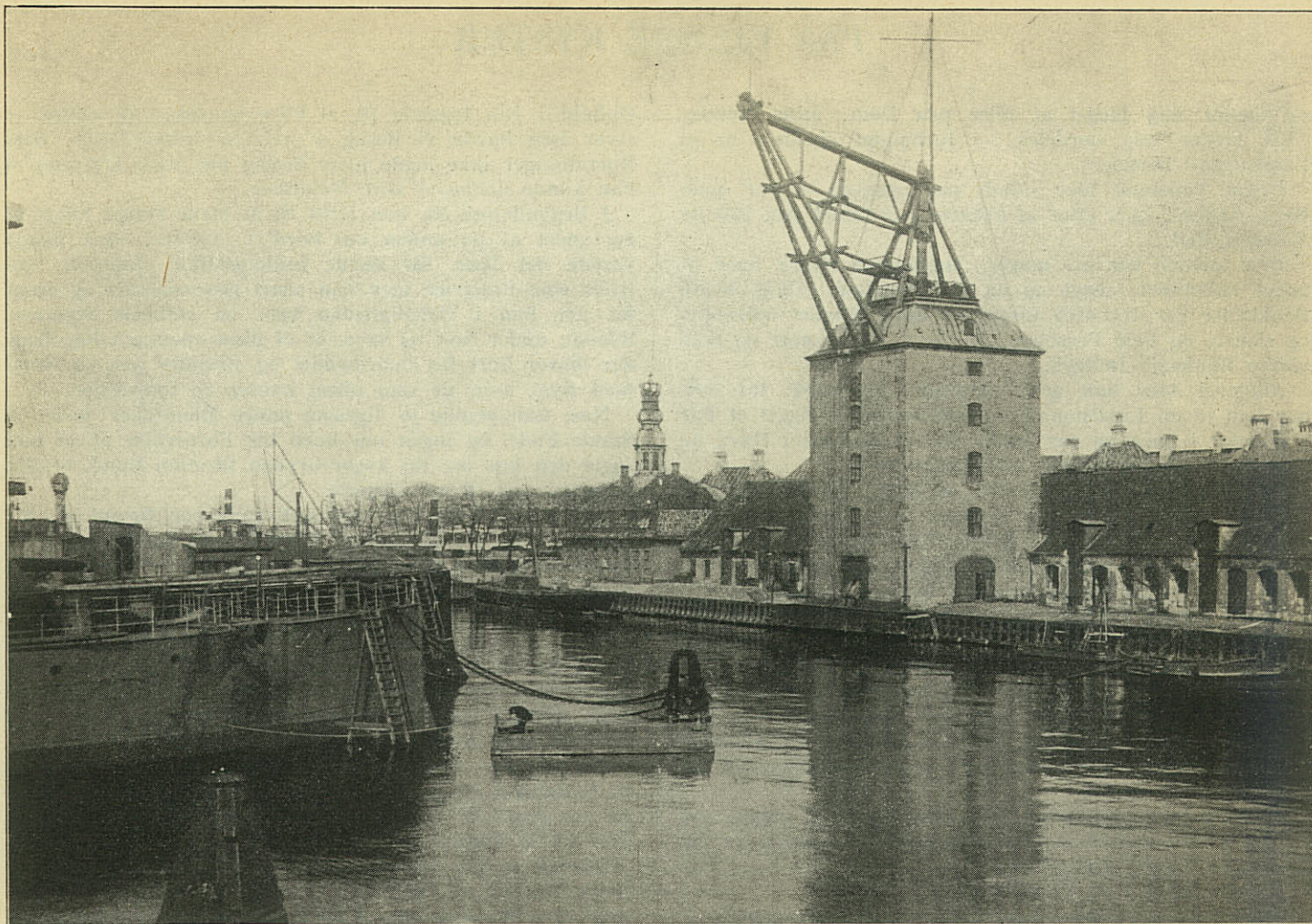
Vest for Kasernen ligger Nyholms Vagt, let kendelig paa sit Taarn, som foroven prydes af en mægtig Krone. Bygningen er opført i 1744 og tjener til Opholdssted for de Underofficerer og det Mandskab, der besøger Brandvagt og anden Vagttjeneste paa Værftet.

I Nyholms Vagt er ogsaa Lokaler for »Søetatens kombinerede Ret«, og paa Loftet fandtes tidligere Arrester. — Disse er dog nu flyttede til en særlig Bygning. I gamle Dage blev Linieskibene og Fregatterne ekviperede ved »Elefantens«, og det svære Tovværk, f. Eks. »Vulingen til Bovsprydet«, blev da indlagt i Nyholms Vagt, for at det i Varmen kunde blive saa »lindt«, at der kunde arbejdes med det.

Syd for Nyholms Vagt findes den gamle Kran, som blev fuldført i 1747. Den bærer et stort Bjælkestillads, hvori Kranens svære Gier og Taljer var anbragte. Stilladset er surret sammen med Tovværk, og at udføre dette oppe i den svimlende Højde regnedes i gamle Dage for »et pænt Stykke Matrosarbejde«.

Ved Kranens Fod ligger den i 1764 opførte »Planbygning« samt Nyholms ældste Smedie, der er bygget i 1736, men som Bygmesteren maatte nedrive og genopføre paa egen Bekostning, fordi han ikke havde fulgt Tegningerne. Begge disse Bygninger bruges nu som Kulmagasiner. Ved Planbygningens sydlige Ende laa tidligere Kongepavillonen, hvor Kongefamilien overværede Krigsskibenes Stabelafløbning. Pavillonen er nedbrudt for en Del Aar siden, og ved Pladsen er opført et Sprøjtehus til Orlogsværftets Dampsprøjte.

Vi kommer nu til Bedingerne, hvor Skibene bygges — Mange forskellige Skibstyper er i Aarenes Løb byggede her, lige fra de stolte Linieskibe, hvis høje Rejsninger kunde ses viden om, til de moderne Undervandsbaade, der usynlige sniger sig af Sted under Vandets Overflade. Paa en af disse Beddinger stod i 1807 et Linieskib i Spant; det blev af Englænderne væltet ned og knust, medens de udstødte vilde Glædeshyl.

Vi kommer dernæst til det store Skibsbygningsværksted, hvor Spanter og Plader tildannes. Lige Syd for dette findes Ophalingsbedingen, der er anlagt i 1867, og hvor ret store Skibe kan trækkes op og reparereres.

Paa den anden Side af Gaden ligger den saakaldte Spanteloftsbygning, der er opført i 1764. Her findes en Lægevagt, hvor der altid i Værftets Arbejdstid er en Læge til Stede.

Tæt Syd herfor ligger en Bygning, hvor der tidligere har været Kontorer, men som nu anvendes af Officersskolen. Her findes ogsaa Værftets ældste Hus, det saakaldte »gamle østre Takkelladshus«, som er opført i 1728, og hvor der nu bl. a. opbevares Gods til Torpedobaade. Spanteloftbygningens østlige Façade gaar lige ned i en Kanal, der kaldes Søminegraven, og hvor Undervands-

baade, Minekraner og andre Fartøjer er oplagte. Vi tager over Graven med en Trækfærge og er nu paa Søminevæsenets Omraade. Her findes forskellige Bygninger, bl. a. 2 gamle Krudttaarne, der er byggede i 1746 og 1780. Terrænet lukkes mod Syd af et Plankeværk, men før vi naar dette, findes en Bro over Graven. Det er den saakaldte Kongebro, ad hvilken vi begiver os tilbage til det egentlige Orlogsværft, idet vi dog fra Broen kaster et Blik ud over den stille Kanal, der skiller Værftet fra en Vej, hvorpaa nogle af Marinens Krudttaarne ligger. Det ældste af disse er »Nr. 3« i Carls Bastion; det er bygget i 1690. Vejen hedder officielt Refshalevejen, men i Marinen kaldes den endnu ofte ved sit gamle Navn: »Ærtekedelvejen«.

(Fortsættes.)

ARKELIUS

AF DEN GAMLE SKOLE

Maa jeg som et Slags Supplement til Arkitekt Marstons Beskrivelse af Julen i Piræus fortælle følgende lille Episode.

Det var for mange Aar siden paa et Vintertogt til Vestindien. Juleaften var bleven fejret paa festlig Vis, den rare og afholdte Chef havde været som en Fader for alle »Mændene«.

Han kunde heller ikke nænne, at de skulde rives ud af deres Julestemning 1ste Juledags Morgen. De skulde vækkes med en af vore smukke gamle Salmer.

Det skete ogsaa. Musikken spillede en Julesalme og

Gulterne svælgede i den Nydelse at give sig hen i Julestemningen, de syntes næsten at mærke Duften af Gran og Kaffe og Æbleskiver og høre Lyden af fjerne Juleklokkers Kimen.

Kun én var ikke grebet af Øjeblikkets Stemning. Det var den gamle strikse Skibssergent. Denne Gaah udenom alt Reglement var ikke noget for ham.

Da den sidste Tone var døet hen, skingrede hans Fløjte, og med sin vældige Buldbasserrøst raabte han arrigt:

»Naa, for Satan! I har vel hørt Julesalmen, I Sovetryner! Skrup ut a' Køjerne i en Fart!«

Idyl og Virkelighed!

A. T.

PAA FJERNE KYSTER

»Glæder mig meget at hilse paa Dem, mine Herrer, glæder mig særdeles, — forbandet sjældent at se Landsmænd herude.«

Denne Velkomst blev udtalt paa Skansen af vor gode Bark »Orion«, kort efter at Ankeret var faldet paa Rio de Janeiros Red.

Den talende var en mager, langhaaret Herre med et noget rødblisset Ansigt og en hæs Stemme. Hans hvide Benklæder var frynsede forneden, hans Støvler udtraadte og skæve, og hele Personen gjorde et malproport og ikke videre tiltalende Indtryk.

Alligevel blev han godt modtagen om Bord; thi dels var han jo en Landsmand, og dels havde vi ligget et Par Maaneder i Søen og var glade for at komme i Havn og faa lidt Afveksling i vort ensformige Liv.

»Mit Navn er Kull, egentlig de Kull«, vedblev han og spyttede langt hen ad vort skurede Dæk; »haaber at have Fornøjelsen af de Herrers Besøg i mit Hjem, — skal nok tage mig af Dem under Deres Ophold her i Byen.«

»Har De været længe herude?« spurgte Styrmanden.

»Kom herved fra Staterne for fire Aar siden. For Resten et fælt Hul her; ikke til at holde ud for et velopdragent Menneske, ikke Spor af ordentligt Selskab, — mixed people af alle Nationer. — Kommer vel fra Europa, maaske fra Danmark?« fortsatte han. »All right hjemme, haaber jeg; forbandet længe siden jeg har været i the old country. Tager nu ogsaa en Tur derover, naar Forretningerne tillader det.«

Munden løb ustandseligt paa ham, saa det næppe var muligt at faa indført et Ord. Men da han endelig tav for at trække Vejret, spurgte jeg:

»Er De ansat i en Forretning her i Byen?«

»Savværksejer, kære unge Ven, — stort Træskæreri et Par Mil fra Byen, — beskæftiger en Mængde Mennesker og maa selvfølgelig hver Dag her ind til Byen i Forretninger. Er nu kommen paa den grønne Gren, men i Begyndelsen var den svært sløj.«

Vi indbød ham til at spise til Middag med os, og ved Bordet straaledede han af Velvilje og af vor gode Sherry, som vi havde købt i Cadiz, og som faldt saaledes i hans Smag, at han hvert Øjeblik maatte hilse paa »Hr. Kaptajen«, paa »Hr. Styrmanden« og paa »Dem, min kære, unge Ven«.

Med rivende Tungefærdighed fortalte han om sit Ophold i de forenede Stater og her i Brasilien.

»Enhver kan her i den nye Verden skabe sig en god og indbringende Stilling ligesom jeg,« sagde han og saa stolt op til sin fedtede Stanleyhat, der hang paa en Knage; »men Energi, mine Herrer, hensynsløs Energi skal der til. Man maa ikke være hange for at tage fat paa hvad som helst. — Da jeg rejste hjemmefra,« vedblev han, og der drog ligesom et Glimt af Sorg eller Anger over hans blussende, velvillige Ansigt, »havde jeg ikke andet at stole paa end mine raske Næver og min gode Forstand. Kom til Staterne og kunde ikke faa Arbejde i Byerne, gik saa ud paa Landet og begyndte at klippe Faar, for Resten ogsaa Hunde; opfandt en Maskine til det Brug — de Herrer har maaske hørt Tale om den? . . . naa ikke . . . jo, tjente en Del Penge paa den —, rejste saa hertil og begyndte at handle med Træ — gaar storartet! Men energisk til Fingerspidserne maa man være,« sagde han og tog saa vældigt til sig af Middagsmaden, at vi alle maatte beundre hans Energi paa det Omraade.

Endelig gik han fra Borde efter mange Løfter om at yde os Hjælp og Vejledning under vort Ophold i Byen.

Paa Rejsen over Atlanterhavet havde Skibet i haardt Vejr arbejdet sig lækt og trak meget Vand. Vi maatte derfor nu forhale ind i Dokken, hvor det viste sig, at Lækken nødvendiggjorde en større Reparation, saaledes at vort

Ophold i Rio tegnede til at blive længere end ventet. — Hver Dag havde vi Besøg af »Hr. Savværksejeren«, hvis Forretninger ikke lagde mere Beslag paa hans Tid, end at han kunde deltage i vore Maaltider.

I Begyndelsen fik han Held til at laane Penge, snart af en, snart af en anden om Bord i »Orion«, men længe varede det ikke, før denne Indtægtskilde stoppede; thi trods sine Pralier blev han snart gennemskuet og anset for det, han i Virkeligheden var: en stakkels Stympet, lidende under Nød og Savn, et af disse menneskelige Vrag, der driver bort fra Fædrelandet og strander paa en fremmed Kyst, hvor de som oftest knuses og forsvinder.

Naa, han skulde jo ligesom andre Mennesker have en Smule Føde, og ingen om Bord tog Forargelse af, at han søgte den hos os; thi koger Gryden til atten Mand, er der i Reglen nok til en nittende.

Desuden virkede han helt oplivende paa Grund af sine Talegaver og sin grænseløse Frækhed, to Egenskaber, den danske Sømand i Almindelighed er helt blottet for, og derfor uvilkaarlig paa en vis Maade beundrer, naar han træffer dem hos andre.

Ofte lod vi for Spøg, som om vi vilde følge Hr. Kull i Land, for at besøge ham i hans Hjem eller bese hans »Savværk«, men altid vidste han at sno sig fra vort Følgeskab, saa det lykkedes os ikke at faa opsporet, om han i det hele taget havde nogen Bopæl i Byen.

Saa var det Aftenen efter en brændende varm Dag, at en Kammerat og jeg gik en Tur op i Byen. Den glødende Sol var gaaet til Hvile, og den indtraadte Kølighed lokkede Folk ud af Husene.

Herligt er der i Brasilien paa en saadan Aften, naar det er Fuldmaane og Stjernerne funkler paa den mørke Himmel. Det er, som om alt vaagner til Liv og aander ud efter Dagens kvælende Hede; Blomsterne dufter og Nattens mange Insekter faar travlt. I Haverne synger Cikaderne deres ensformige Sang, medens de smaa Ildfluer svirrer omkring som lysende Punkter i Mørket.

Vi gik op ad Hovedgaden, Rua do Ouvidor, hvor der dog hverken var fredeligt eller friskt; thi en støjende Menneskemængde bevægede sig gennem den snævre Gade, og en ram Lugt af Klipfisk, Kaffe og Tobak fyldte Luften og generede Aandedrættet. Men Lys og Liv var der, saa meget Liv og Støj, at vi snart blev trætte deraf og drejede ned ad en Sidegade for at naa Havnen.

I denne Gade var der mørkt og øde; kun i faa af Husene var der Lys, men fra et af disse trængte Lyden af vrede, ophidsede Stemmer ud til os.

Sproget forstod vi ikke, men en af Stemmerne kunde vi ikke tage fejl af; den tilhørte vor Landsmand »Savværksejeren«, og da vi uvilkaarlig gik nærmere og kiggede ind gennem Persienerne, saa vi ham ogsaa — tilligemed tre, fire uhyggeligt udscende Karle i snavsede Skjorter og høje Lædergamascher — staa omkring et Bord, paa hvilket en Del tømte Flasker og nogle Tærninger tydeligt vidnede om, hvad der var foregaaet.

Skænderiet blev stedse heftigere, og alle syntes at være vrede paa Kull: thi de gestikulerede vildt og truede ad ham med Næver og tømte Flasker.

»Mille tonerres!« skreg en lang, laset Bandit, idet han greb en Stol og knuste Lampen, saa der pludselig blev helt mørkt i Stuen. Skænderiet gik nu over til Slagsmaal, under hvilket Møblerne væltede og Spektakelmagerne tumlede om mellem hverandre under Eder og hæse Brøl. Et Øjeblik efter blev Husets lette Dør splintret, og nogle Skikkelser foer ud paa Gaden, hvor en af dem segnede til Jorden og blev liggende, medens de andre forsvandt i Mørket.

Forskrækkede løb vi hen til den faldne, strøg en Tændstik og saa, at det var Kull. Han havde allerede tabt

Bevidstheden og holdt Haanden trykket mod den øverste Del af Brystet, hvorfra der løb Blod ned over hans Fingre.

Der stod vi net i det, ene og ukendte i en fremmed By med en maaske haardt saaret Mand mellem os. Vi bar ham hen til den oplyste Hovedgade, og faa Minutter efter var vi omringede af en Mængde Mennesker, der truede ad os og skreg i Munden paa hverandre. Vi søgte at gøre Folk opmærksomme paa Nødvendigheden af, at der blev hentet en Læge, men ingen brød sig om, hvad vi sagde.

Endelig banede en lille, skeløjet Mand sig Vej gennem Mængden. Han var sandsynligvis Gendarm eller Politibetjent; thi han bar Uniform, og en lang Sabel slæbte efter ham. Han sprang omkring, stampede i Jorden og skældte ud, som om han var bleven haardt fornærmet. Tiden gik, og den saarede laa stadig bevidstløs paa Jorden med Blodet sivende ud af Saaret. Langt om længe kom der da en Kærre, forspændt med et Par Okser, og i Bunden af denne »Ambulancevogn« blev Kull anbragt paa noget Græs, hvorefter de kørte af Sted med ham, medens den skeløjede trak af med min Kammerat og mig, trods alle vore ynkelige Forsøg paa at forklare ham Sammenhængen. Vi maatte gaa en lang Vej, før vi naaede Politistationen, hvor en gul Mand med et Par store Hornbriller lod til at have Kommandoen og prøvede at afholde et Forhør over os, hvad der dog fuldstændig mislykkedes. Til sidst indskrænkede vi os til kun at sige »Orion« i Haab om, at man kunde forstaa, vi hørte til et Skib af dette Navn. Saa blev vi ført ind i et lille, hvidkalket Rum, og her maatte vi blive Natten over.

Det blev en alt andet end hyggelig Nat; thi der var fuldt af Kakerlakker og andre Insekter. Heden i det tilkukkede Rum var ganske utaalelig, Luften var saa tung og sur, at vi ikke kunde sove, men tilbragte Natten med at gaa frem og tilbage paa Gulvet, og jeg tør ikke paastaa, at det var lutter Velsignelser, vi udtalte over vor Landsmand. Det meste af den følgende Dag gik paa samme Maade, indtil vi endelig sent om Eftermiddagen fik Besøg af vor Kaptajn, der var i Følge med den danske Konsul.

Efter lange Forhandlinger lod det til, at den gule Mand var bleven overbevist om vor Uskyldighed; vi fik Lov til at forlade Politivagten og var glade, da vi igen satte Foden paa »Orion«s Dæk.

Et Par Dage efter, da jeg havde Vagten og netop var ene paa Dækket, kom en lille, graaklædt Nonne forsigtigt trippende over Landgangen og gav mig en smudsig, sammenkrøllet Lap Papir, paa hvilken der med rystende Haand var skrevet:

»Ligger paa St. Maria Hospital; besøg mig en Dag, Landsmænd.«

Skønt vi ikke satte særlig Pris paa et fortsat Bekendtskab med »Savværksejeren«, var vi dog nysgærrige efter at høre, hvorledes det gik ham, og vi to, der var til Stede, da han blev saaret, gik i Land for at se til ham. Efter en Del Besvær fandt vi Hospitalet og Kull, der saa bleg og lidende ud, men dog hilste os med et Smil og udbrød:

»Takker Dem, mine unge Venner, for Deres Opmærksomhed ved at besøge mig. Er kommen galt af Sted, som De ser. Vilde irettesætte nogle af mine Arbejdere paa Skæreriet, men det er Folk, der ikke er til at have med at gøre; de blev hidsige, og en af dem stødte sin Kniv i Brystet paa mig. Forbandet kedelig Historie, langvarig, smertefuld og meget kostbar. Ingen tager sig nu af Arbejdet paa Skæreriet. Har heller ingen Penge hos mig til Smaaafornødheder og til Drikkepenge for Personalet her; det hele gik saa pludseligt, at jeg ikke fik Tid til at tage et Beløb med, men maaske en af mine unge Venner vil forstrække mig med en Sum.«

Forbavsede over denne kolossale Frækhed stirrede vi paa ham, og ved Tanken om den uhyggelige Nat, vi for hans Skyld havde tilbragt i Politivagten, kogte Harmen op i mig, og jeg fortalte ham i ikke særlig blide Ord, at

det var os, der havde fundet ham, efter at vi havde været Vidner til hans Strid med »Arbejderne«.

Han blev mere bleg, end han var i Forvejen, og der kom et underligt, fortvivlet Udtryk i hans Øjne, da han saa paa os og sagde:

»Ja, De har Ret, jeg er et elendigt Menneske, løgnagtig og fornedret saa dybt, at jeg vel aldrig rejser mig igen. Men for Dem er der dog ikke megen Aarsag til at dømme mig saa strengt; der lever andre Mennesker, som destoværrer har ganske anderledes Grund til at fordømme mig.«

Han sukke, vendte sig om paa Siden og dækkede over Øjnene med sin tynde, magre Haand. Vi stod tavse en Stund og fjernede os saa efter nogle almindelige Talemaader om snarlig Helbredelse o. l.

Det trak ud med »Orion«s Reparation, og Julen stundede til, saa det kunde forudses, at vi maatte tilbringe denne Højtid i Rio de Janeiro.

Blicher man mild og blød i Sindet hjemme i sine kæres Kreds, naar Kirkeklokkerne ringer Julen ind, saa bliver man det i endnu højere Grad, hvis man maa tilbringe denne Fest fjernt fra Hjemmet, langt borte fra dem, man helst vilde være sammen med. Da myldrer Minderne frem fra alle Sjælens Kroge og hvisker i vort Øre om mange Ting, vi forlængst troede glemt; da bliver man stemt til Medlidenhed, Venlighed og Hjælpsomhed. I denne Stemning var vi alle om Bord i »Orion«, da Kull, hvem vi i lang Tid ikke havde set, Juleaften kom listende over Landgangen og stille tog Plads imellem os. Der var ikke een, som havde et dadlende eller haanende Ord til ham.

Det var en herlig Aften, men Vejret var jo lidt anderledes, end det er ved Juletid i Danmark. I Maaneskinnet laa Bugten som flydende Sølv, og Luften var lun og stille. Fra de mange Haver ved Kysten trængte de tropiske Blomsters Vellugt ud til os, medens talrige Flagermus i lydløs Flugt strøg hen over Skibet.

Vi havde om Formiddagen faaet en kærkommen Julegave, idet Posten fra Danmark var ankommen og havde bragt Brev til enhver af os. Brevene havde vi selvfølgelig skyndt os at læse, men Aviserne var bleven gemt til om Aftenen.

Efter at vi havde spist, og der var blevet afholdt en lille Julegudstjeneste, fordybede vi os i de mange Blade, der bragte os Bud fra det fjerne Hjemland.

Kull havde hele Aftenen været tavs og stille; det var, som om han efter sit Sygeleje var bleven en hel anden. Han fortalte ikke Historier, og man hørte ingen af hans sædvanlige Pralerier. Han var ligesom vi andre beskæftiget med at læse Aviser, da vi paa en Gang hørte ham udstøde et Suk saa smerteligt og skærende, som jeg aldrig før havde hørt noget Menneske sukke. Han var bleven ligbleg og rystede over hele Kroppen, og pludselig lagde han Hovedet ned paa Avisen, der laa paa Bordet, og brød ud i en voldsom Graad.

Forbavsede stirrede vi paa ham, og før nogen kunde finde Ord at sige til ham, greb han sin Hat, foer op ad Kahytstrappen, ind over Landgangen og forsvandt i Mørket.

Den Avis, han havde læst i, var et lille Blad, der udkom i en af Danmarks smaa Provinsbyer, og hvad der havde grebet ham saa dybt, fandt vi snart ud af. Der stod nemlig i Bladet:

»Paa Fattiggaarden døde i Onsdags en gammel Mand, A. Kull, der havde lært Livets Omskiftelser at kende. Han ejede i sin Tid »Karumgaard« og var sikkert meget velhavende, men hans eneste Barn, en Søn, kom i slet Selskab, spillede, drak og skrev falske Veksler. Gang efter Gang hjalp Faderen ham, men han var uforbederlig og blev endelig sendt til Amerika, hvorfra man ikke senere har hørt noget fra ham. — Efter dette døde Moderen, og Faderen sank hen i sløv Ligeegyldighed; alt mislykkedes for ham, og endelig havnede han paa Fattiggaarden, hvor han henlevede sine sidste Aar i Sorg og Nød.«

Vi sad alle taysede en Stund. Julestemningen var borte, og en efter en gik vi op paa Dækket, op under de klare Stjerner, der i utalte Aar har været Vidner til saa mange Omskiftelser paa vor lille Klode.

Inde fra Byen hørte vi Summen af mange Mennesker, Raab og Støj, medens Kirkeklokkerne ringede og kaldte de troende til Midnatsmesse.

Jeg var bleven saa underlig tung i Sindet, og det var, som om der laa en Byrde paa mit Bryst, saa jeg kun med Besvær kunde aande.

Jeg gik fra Borde, hen over den mørke Havneplads op mod den lyse, travle By, hvor jeg traadte ind i en Kirke, hvis Navn jeg ikke kendte. Her kom jeg til at overvære en sansebetagende Gudstjeneste; det store Rum var blændende oplyst, Røgelsen duftede, og Orgelets mægtige Toner bruste gennem Kirken.

Rundt om ved Altrene knælede andægtige i stille Bøn, og pludselig fik jeg Øje paa Kull, der laa paa Knæ og støttede Hovedet mod en Søjle. Jeg blev staaende og

kunde ikke faa mine Øjne fra ham, medens jeg blev greben af en dyb Medfølelse for denne Mand, der maatte tilbringe saa tung en Juleaften, fjernt fra vort fælles Fædreland.

Orgelets Toner blev svagere og svagere og døde efterhaanden bort under Kirkens høje Hvælvinger; men fra Menigheden hævede sig paa en Gang et mægtigt Raab:

»ora pro nobis, ora pro nobis!«

Ogsaa vor Landsmand strakte som i den dybeste Sjælenød sine Arme i Vejret, foldede Hænderne og stønnede: »ora pro nobis!«

Messen blev forbi, Lysene slukkedes et efter et, og Folk strømmede ud af Kirken; men da jeg ved Udgangsdøren saa tilbage, laa Kull endnu knælende paa Stengulvet i den halvmørke Kirke.

Faa Dage efter stod vi til Søs fra Rio de Janeiros Red, og jeg har aldrig senere hørt noget om ham.

A.

DANSK—TYSK

En dansk Skibsfører, som laa med sin Damper i Kieler Havn, var en Dag for ikke længe siden gaaet i Land med sit Mandskab.

Ud paa Aftenen kom de ind i en stor »Konzert und Bierhalle« som fornemmelig søges af den tyske Marines Underofficerer og Menige.

Lokalet var næsten fyldt; overalt saa man de blaa Kraver og de mange skinnende Knapper som kendetegner de tyske Marinere.

Pludselig forlod en af det danske Mandskab Bordet, hvorved de sad, gik hen og førte en hviskende Konference med Musikdirigenten, og kom glædesstraalende tilbage.

»Nu faar vi den danske Nationalsang,« sagde han.

»Den skulde De ikke have bedt om,« sagde Kaptajnen, »husk vi er her i Slesvig, hvor Modsætningerne er meget skarpe mellem dansk og tysk, vi risikerer at faa Ubehageligheder fra alle de tyske Marinere...«

Længere kom han ikke, Nationalsangen blev spillet for

fuldt Orkester, men der havde ikke lydt ret mange Strofer før samtlige tyske Marinere for op.

Den danske Kaptajn belavede sig paa Haandgribeligheder, dette var jo ogsaa en Udfordring, en Taktløshed fra en lille Haandfuld Danske.

Men til sin store Forbauselse og Glæde ser de Danske, at samtlige tyske Sømand staar ret som *Honnør for den danske Nationalsang*.

Rent bortset fra det ubetimelige i at spille Nationalsangen i et offentligt Restaurationslokale, saa er der noget for os beskæmmende, men ogsaa belærende, i denne lille Tildragelse.

Hvor ofte er vi ikke træge og dvaske, naar det gælder at honorere Nationalsangen ved at rejse sig.

De tyske Marinere betænkte sig ikke. Og det var endda den *danske Nationalsang*.

A. T.

KRYDSER-FREGATTEN FYENS MIDDELHAVSTOGT 1898—99

(SLUTTET)

Nu stod kun Gibraltar tilbage inden vi sagde Farvel til Sol og blaa Himmel for Alvor. Faa Dage efter Afgang fra Neapel saa vi igen Fæstningsklippens mægtige Silhuet tegne sig forude, og tæt under de bratte gule Stenvægge, hvori de sorte Kanonhuller rækkevis tegnede de udhuggede Gallerier i Klippens Indre, drejede vi ind i Bugten og fortøjede i Krigshavnen op til en mægtig lang Mole, hvor der foruden os laa et engelsk Kaserneskip. Ude i Havnen laa forskellige Krigsskibe forankrede. Bag os havde vi det 1400 Fod høje Bjærg, vekslende i gule og brune Farver, og ret tæt bevokset med mørkegrønne Vækster, som forhindrede at Fortifikationsanlægene var synlige nedenfra; alt saa saa fredeligt ud, kun øverst paa den nøgne lige Bjærgkam kunde man se et Fort, fra hvis Flagstang det engelske Flag vajede. Heroppe fra blev Vagtskuddet afgivet hver Aften. Naar Flaget skulde stryges, stod vi og spejdede derop, — saa viste der sig pludselig en hvid Sky, og lidt efter kom Drønet, som syntes særlig stærkt, fordi det kom ovenfra.

Ved Foden af Bjærgene laa Byen, som ud mod Bugten begrænsedes af de langs Havnen løbende Bastioner, hvormellem Salubatteriet var. Da vi løb ind og afgav vor

Salut, blev denne selvfølgelig besvaret paa sædvanlig Maade med samme Antal Skud, men Englænderne havde det Uheld, at to af deres Kanoner gik af med et Sekunds Mellemrum, hvilket ikke var uden humoristisk Virkning midt i al Højtideligheden, og formodentlig har skaffet den nervøse Kanon-Affyrer en god Gang Kanel. Man mærkede at det var et mægtigt Fæstningsanlæg, vi var komne til og et betydningsfuldt strategisk Punkt for det britiske Verdensherredømme. For at komme ind i Byen maatte man passere 3 svære Jærnporte liggende hver i sin Mur. Var man endelig sluppen ind, stod man næsten straks i den lange Hovedgade i den smukke, velholdte By, hvor magre Englændere og buttede Maurere, hvidere i Løden end Europæerne selv, sortsmudsede Spaniere og solbrændte engelske Soldater i røde Frakker og med hvide Hjælme skabte et broget Billede. Hovedgaden fortsattes gennem hele Byen, indtil den afsluttes ved Fæstningsporten, gennem hvilken den som Vej fortsattes ud over den lave smalle Sandtange, som danner Gibaltars eneste Forbindelse med Spanien. Om Aftenen skal alle Fremmede forlade Byen, og Portene lukkes; for at tilkendegive Tiden, gaar Tappenstregen hele Byen igennem fra Ende til anden. Ingen vil kunne undskylde

sig med ikke at have hørt de 20 Trommer og lige saa mange Horn, naar de sætter i af fuld Kraft; jeg mødte et Par Gange det pragtfuldt uniformerede Optog naar det, med det for engelsk Infanteri ejendommelige raske Tempo, bevægede sig gennem Hovedgaden.

Efter Udskejning om Aftenen fik vi som Regel Besøg af Marinere og Matroser fra vor Nabo i Havnen, Kaserne-skibet. De medbragte Banjoer og andre Musikinstrumenter og var meget velkomne Gæster, — kun kunde vi ikke forsone os med den Ugenærthed, hvormed Englænderne spyttede vort Dæk over, — næsten en Døds synd i en dansk Orlogsmænd, hvis Pyntelighed og Renlighed vist ingen anden Nations Skibe kan vise Mage til.

Der blev danset Reel og Hornpipe af kyndige Dansere, og med Englændernes medfødte Sportslyst indledet gymnastiske Konkurrencer og Brydekampe. Særlig udmærkede sig her Skibets største Spilopmager, den lille tætte bomstærke Glarmester; uden synderlig Anstrengelse anbragte han den ene af Albions Sønner efter den anden i horizontal Stilling, til deres og vor største Forbauselse, hvorefter han efter Bifald fra det taknemmelige Publikum, forfriskede sig ved en Tur i Hænderne alene opad Mersesfald, halvvejs til Mersat. Mellem Gæsterne var flere Skandinaver, som havde ladet sig hverve til engelsk Tjeneste, bl. a. en kæmpe stor Normand af Gibraltars Garnison. Han var lige vendt tilbage fra Felttoget i Sudan under Kitchener og fortalte interessant om det blodige Slag ved Omdurman. Mellem vore Besøgende og os var der en stille Sympathi, rolige og bramfri færdedes de mellem os, — man mærkede, at vi var af samme Æt, og at de ogsaa følte sig tiltalte af os. Uagtet de maatte være vante til langt større Forhold i deres egne Skibe og paa de mange og lange Farter de i deres aarelange Tjenestetid maa deltage i under alle Himmelstrøg, besaa de med sagkyndig Interesse vort Artilleri og forskellige Installationer, naar vi viste dem rundt, og tilkendegav med anerkendende Nik, at vi var »all right«. Torpedorummet forude paa Banjerne, som i Almindelighed ved et Par Gitterdøre udelukkede al Adgang for Uvedkommende, men ikke forhindrede et frit Indblik til Udskydningsapparaterne, de store Torpedoer, som var anbragte ude i Borde, og et Virvar af Manometre, Rør, Haner og mystiske Apparater, alt skinnende blanke og i en Orden uden Lige — selv det almindeligste Reparationsværktøj, som var anbragt paa særlige Tavler i Række og Geled, skinnede som Sølv, øvede Tiltrækning paa vore Gæster, som maaske vidste, at det danske Søminekorps stod og staa højt i teknisk Fuldkommenhed.

Nu stod det længste Stræk af Hjemturen for, — udenfor Gibraltar vidste vi at Aarstiden vilde byde paa ublide Kaar, og det slog heller ikke fejl. Op langs Portugal gik det an, men da vi efter et Par Dages Forløb kom klar af Landet og en Østenstorm fra Bunden af den Biscayiske Bugt fik fuldt Stræk til at rejse Søen, kan det nok være, vi fik Lejlighed til at lære dette berygtede Farvand at kende og tænke paa, hvordan det mon vilde have været, om det havde været Vestenvind med Atlanterhavssø i al dens Vælde. For smaa Sejl gik det nordpaa, medens Søen smed med os som et Stykke Legetøj, og Braadet paa Bølgerne stod som en Sky ud fra Bølgetoppene, naar Vandbjærgene stak Hovedet tilvejs. Vaade var vi og fryse gjorde vi, men det var et imponerende Naturskuespil at have for Øje, — med Accompagnement i Dur og Moll uden Ophør, naar Vinden sang i Rikken. »De skønne Dage i Aranjuan var forbi«, Fedtelæderet og Stortrøjen og en Avis paa Maven var atter i høj Kurs, — paa Dækket blæste det en Orkan ret ned ovenfra, saa Huen var ved at gaa ned om Ørene, Sejlene stod som var de af Træ, de Læ Barduner og Vant slækkede synligt, medens til Luvart alt stod saa stift som Jærnstænger, — men ikke en Stump gik i Løbet!

Efterhaanden nærmede vi os Indløbet til Kanalen, Vejret stillede af, og for Damp gik vi ind i denne Skibsfartens Østergade, hvor Lanterne om Natten lyser om én, som Stjærnerne i Mælkevejen. Uden Taage eller nogen Art af

Vanskeligheder slap vi igennem og var nu i hjemlige Farvande. Det første Syn af Jyllands flade Kyst fik vi en sen Eftermiddag. Jeg husker, at paa den følgende Aften-vagt, da de fleste var tørnede ind, lød pludselig Gongongen, og der blev varskoet til at lukke vandtætte Døre overalt. Samtidig mærkede jeg paa Skibets Giring, at Kursen blev lagt haardt om, saa vi nu styrede vestpaa, ud fra Jyllands farlige Rev. Det var Taagen som pludselig havde meldt sig, og saa gjaldt det om at være forsigtig. Den følgende Morgen saa vi langt ude i Nordøst Skagens høje Fyr som en Søjle række op af Havet, og da vi rundede Fyrskibet laa Klitter og Sand for os i svag Vintersol. Øde og goldt, — men vort Land, som bag den barske Kyst gemte alt det, som vi holdt af og længtes efter. Paa Verdenskortet var vor Rejse vel kun en ringe Del af Afstandene i Nord og Syd, Øst og Vest, hvorhen danske Skibe naar, men for alle Hjemmefødningene blandt os paa Fyen, — og det var jo de fleste, — var denne Tur om Europa Oplevelsen, hvortil Tankerne vender tilbage Gang paa Gang i Aarenes Løb, naar en Begivenhed eller en Kammerats Ansigt dukker frem i Erindringen.

Gennem Kattedgat gik det rask Syd paa, indtil vi ankrede op udenfor Vedbæk, hvor endnu en Del Øvelser ventede paa os, og hvor Torpedoskydningen foregik. Langeligt kiggede vi om Aftenen ind paa Land, men Taalmodighed maatte der til. Spændte maatte vi afvente Begivenhedernes Gang, — skulde vi inspiceres af Admiralen eller slap vi fri?! Vor egen Chef havde jo faaet sin Udnævnelse til Admiral allerede i Neapel!

Diskussionen om dette formelle Spørgsmaal gik livligt ved Aftenpiben, og delte os i Sangvinikere, som ansaa det for udelukket, at vi skulde inspiceres, idet vor egen Chef var god nok og ikke formentes at tiltrænge nogen som helst Inspection, — og saa Pessimisterne, som mente, at vi ikke gik Ram forbi. Det er sikrest at være Pessimist, saa skuffes man ikke saa let, — og sidstnævnte Parti fik Ret. To Dage efter havde vi den inspicerende Admiral agter paa Vagt-bænken, som han indtog med sin høje, svære Sikkelse, og vi hoppede som Rejer og viste Færdigheder frem efter alle mulige Ruller, medens Fyen gjorde sin Fuldkraftsprøve over Køge Bugt og gennem Drogden, saa Malingen skallede af Skorstenen og hele Skibet rystede ved de hastige Stempelslag. I 3 Dage blev vi prøvede, — om vi blev fundne for lette ved jeg ikke, men skal vi regne efter Chefens Afsked med os da vi sidste Gang samledes agter, og »den Gamle« med blottet Hoved sagde os Tak for den Tid vi havde tjent under ham og ønskede os en lykkelig Fremtid, saa har vort Regnebrædt næppe været af de værste. Saa løftede han sin Arm og for sidste Gang lød det fra os alle »Gud bevare Kongen«!

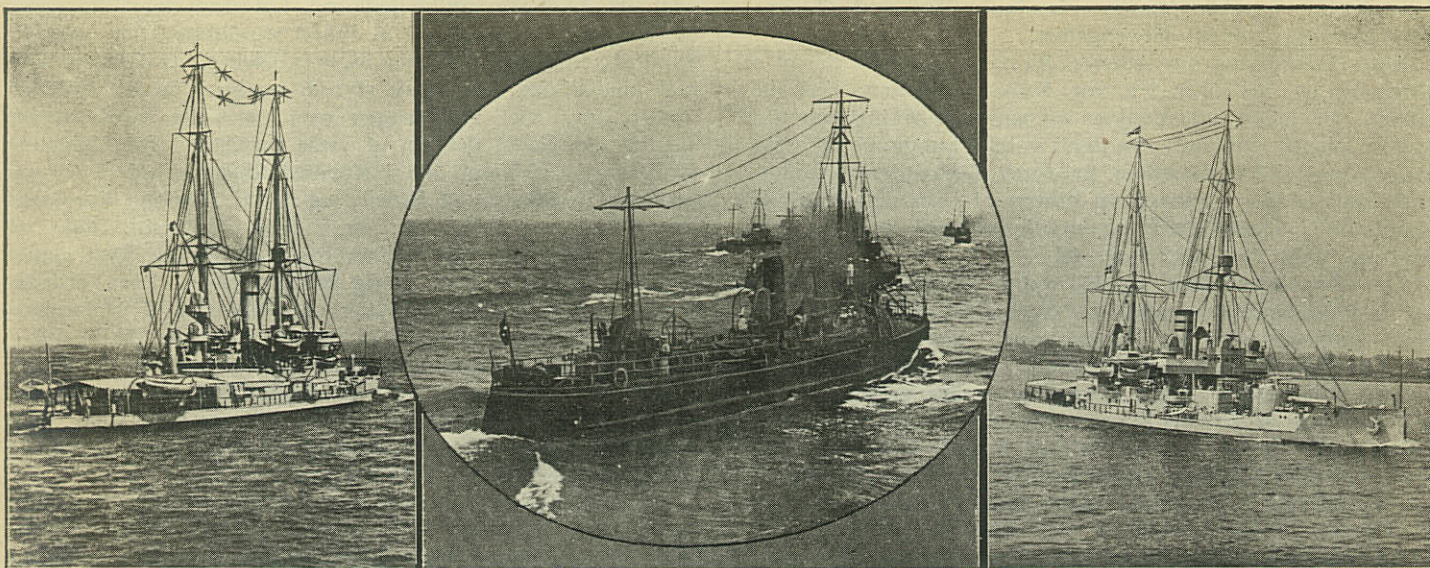
Togtet var endt! Et Afsnit af vort Liv forbi og vor Pligt mod Fædrelandet fuldbyrdet, den enhver skal opfylde, fordi Loven nu engang er saadan, og den enhver, hvad enten han er kritisk eller ej, i sit stille Sind med Glæde opfylder, selv om mange nødig vil være ved det, før de efter mange Aars Forløb maaske træffer gamle Kammerater, og Erindringerne opriskes. Saa staa Begivenhederne, de drøje Ture og de glade Timer, i et Lys, hvis Skin er af en egen Kraft som ikke let dæmpes, fordi dets Kilde er en Følelse, som ligger dybest gemt hos enhver dansk Mand.

Saa skiltes vore Veje, — Venner man havde vundet tog man Afsked med; — mærkværdig faa af de mange Kammerater fra den Tid har jeg senere mødt, men forhaabentlig har vor Forening hvervet mange af »Fyen«s Gaster som Medlemmer. Har mine Optegnelser bragt dem et Pust fra vor Tjenestetid og opfrisket et og andet Minde, er Hensigten naaet; — havde vi end sammen nogle drøje Ture paa vort Togt, saa var det dog en begivenhedsrig, lykkelig Tid, — under Dannebrog!

E. W. MARSTON,
Arkitekt.

Værnepligtig 1898, Nr. 450,
6. Artilleribakke, Fyen

ØVELSESESKADREN PAA SOMMERTOGET

Kystforsvarsskibet Herluf Trolle

Torpedobaadene

Kystforsvarsskibet Peder Skram

Den 15de Juli højste Kommandør Nyholm som Eskadrefejf sin Stander om Bord i Kystforsvarsskibet Peder Skram. Eskadren bestaar af 2 Kystforsvarsskibe: Peder Skram og Herluf Trolle med henholdsvis Kommandør Carstensen og Konow som Chefer, 1 Torpedobaadsflotille: Torpedobaadene Vindhunden, Spækhuggeren, Tumleren, Søulven, Flyvefisken, Søridderen, Hvalrossen, Delfinen og Sværdfisken under Kommando af Flotillechefen Kaptajn da Cunha Sotto Maior, samt Undervandsbaadsflotillen: Undervandsbaadene Nymfen, Havmanden, Najaden, Thetis, 2. April, Havfruen og Dykkeren, kommanderede af Kaptajn Rechnitzer om Bord i Havfruen; desuden blev Mineskibet Hjælperen og 1 Patrouillebaad underlagt Eskadren.

Denne vil foretage Øvelser paa de sædvanlige Øvelsesfelter i vore Farvande i Lighed med det foregaaende Aar. Skydeøvelser med Kanoner og Torpedoer, Torpedobaadsangreb m. m. afholdes i Farvandene omkring Samsø og i Kattegat. En ny Faktor indtræder dog i Aar i Øvelserne, og det er Undervandsbaadene, idet disse, der nu er forsynede med Dieselmotorer, vil komme til at optræde samlede i de taktiske Øvelser, og sikkert vil blive anvendt

saaledes, at man faar prøvet deres Sødygtighed og Evne til selvstændig Optræden paa fremskudte Poster flere Døgn i Træk.

Undervandsbaadene vil blive anvendt baade til Efterretningstjeneste og som Angrebsvaaben. I det hele taget vil der ved Øvelserne i Sommereskadren 1914 blive givet Torpedobaade og Undervandsbaade en særlig fremtrædende Plads.

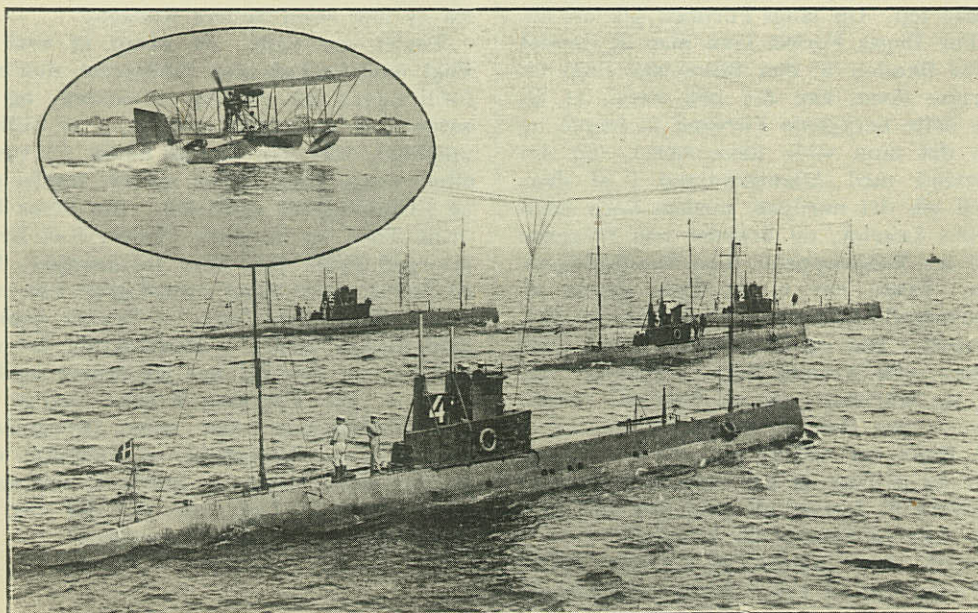
Konkurrenneskydning med Kanoner og med Torpedoer vil blive afholdt, og store afsluttende Fægtningsskydninger paa ca. 8 Kilometers Afstande vil blive foretagne fra Kystforsvarsskibene i Køge Bugt.

I første Halvdel af September vil en Fællesøvelse mellem Eskadren, den flydende Defension og Københavns Søbefæstning finde Sted under Ledelse af Kontreadmiral Evers, og i Midten af September afholdes de afsluttende Øvelser i Smaalandsfarvandet, hvor Generalinspektoren for Søværnet, Viceadmiral Kofoed-Hansen, vil inspicere Eskadren.

Flyvebaaden Maagen vil, ført af Premierløjtnant Hoeck, komme til at deltage i forskellige af Eskadrens Øvelser.

Eskadrefejfens Stander stryges omkring den 25de September.

P.

Flyvebaaden
Maagen.

Undervandsbaadsflotillen til Søs under Kaptajn Rechnitzers Kommando

DA FYLLA ESKORTEREDE KONGEN TIL DEN JYSKE JERNBANES AABNING 1869

Fylla eskorterer Kongeskibet Slesvig 1869

Efter at have været paa Island hele Sommeren kom Dampskonnerten Fylla i September Maaned tilbage, og modtog ved Trekroner Ordre til næste Dag at eskortere Dampskibet Slesvig med Hans Majestæt Kongen om Bord til Aalborg.

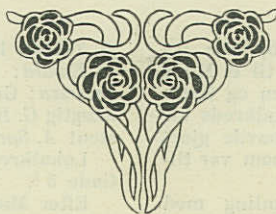
Vor Ankomst fandt Sted henad Aften, og vi, der havde Familie og Hjemsted i København, glædede os til, efter saa lang Fraværelse, at gense dem, men der blev ikke Landlov. Om Bord befandt der sig imidlertid nogle levende Dyr, Faar, Falke o. a., der skulde i Land til Chefen og Officererne, og da jeg var en betroet Mand, hvad ikke altid er det letteste, fik jeg Ordre til med et Par Mand til Hjælp at besøge disse Ting til deres Ejere i Nyboder. Da mine Forældre boede der i Nærheden, tillod jeg mig saa en lille Afstikker paa en halv Snes Minutter, efter at alt var besøgt. Vi skulle ellers straks komme om Bord igen. Næste Morgen afsejlede vi Nord paa og saa Slesvig ligge ved Bellevue, afventende Kongens Komme. Det var imidlertid blæst op fra Nordvest, og da Slesvig manglede Træk under Kedlerne og i Reglen ikke løb megen Fart, men med Kuling for ind fik Træk nok og blev til en Hurtigløber, saa fortsatte vi, idet vi vidste, at den vilde indhente os. Da Helsingør var passeret, blev Rigningen strøget for at tage saa lidt Vindfang som

muligt, og vi fortsatte ud i Kattegat med Vind og Sø imod. Hen ad Midnat observeredes Slesvig at nærme sig, halende ind paa os. Alle Mand blev kaldt paa Dækket, Landgangskorpset stillet op med præsenteret Gevær, Officererne stod med Kasketten i Haanden og langs med Rælingen stod Folk med tændte Blaaly. Saaledes stod vi og balancerede, da Slesvig i temmelig stor Afstand løb os forbi.

Næste Morgen, med fint Vejr, ankom vi til Hals Barre og fik at vide, at Slesvig alt længe før var ankommen. Kursen sattes derefter for Aarhus, hvortil vi ankom og lagde til inde ved Byen og havde Besøg af den kommanderende General. Da han kom om Bord, stod vi otte Mand præsenterende Gevær og med en Hornblæser, der gav ham Æressignalet. Derfra gik Turen til Fredericia, hvor vi ankrede paa Rheden og om Aftenen afbrændte et stort Fyrværkeri, der var bragt om Bord i København.

Da Kongen om Bord i Slesvig ved Midnatstid kom ud af Havnen og passerede os, mandede vi Ræer. Den yderste Mand paa hver Raa bar et Blaaly, der samtidig paa Kommando antændtes. Slesvig gik til Ankers i Nærheden af os. Næste Morgen fulgte vi den tilbage til Sundet.

H. S. A. OLSEN
forlv. Dampskibsfører

FRA FREMMEDE MARINER

De sidste til den engelske Marine anskaffede Flyvebaade forsynes med Planer, der kan foldes sammen bag ud i Lighed med en Fugls Vinger. De forsynes med en 160 H. K. Motor der giver Baaden en Fart af 125 km i Timen, Baaden har Benzin til 5 Timers Fart med 2 Passagerer.

Oliefyring finder mere og mere Indpas i Marinerne. Saaledes er i den engelske Marine 5 Linjeskibe, 16 mindre Krydsere og 145 Jagere og Torpedobaade indrettede til Oliefyring.

I Slutningen af Maj afholdtes der større franske Flaademanøvrer i Middelhavet. Der deltog i disse Øvelser 16 Linjeskibe, 6 Panserkrydsere, 36 Jagere og 16 Undervandsbaade.

Under Manøvrerne afholdtes der store Skarpskydninger med Klippeøen Vacca som Maal. For at faa mere krigsmæssige Forhold under Skydningen frem paatænkes det at indrette et gammelt Panserskib til Maal med en Motor der skal indrettes til at gaa en bestemt Tid og give Maalet en passende Fart.

Medens man i flere Mariner saasom den amerikanske, russiske og italienske i de senere Aar har opstillet 3 Kanoner pr. Taarn, er man nu i Frankrig gaaet et Skridt videre, idet de nyeste Linjeskibe af Normandie-Klassen paa 25 000 Tons forsynes med 12 Stk. 34 cm Kanoner anbragte i 3 Taarne med 4 Kanoner i hvert. De fire Kanoner er anbragt i samme Højde parvis, idet Taarnet ved en Panservæg er delt i 2 Rum. De to sammenhørende Kanoner kan lades og affyres samtidig, ligesom de kan betjenes enkeltvis uafhængig af hinanden. Alle fire Kanoner maa af Hensyn til de store Paavirkninger paa Taarnkonstruktionen ikke affyres samtidigt. Højderetningen tages for to og to sammenhørende Kanoner medens alle fire Kanoner rettes i Siden samtidig.

Efter Forlydende agter den italienske Regering at lade bygge ca. 24 til Havneforsvar bestemte Undervandsbaade, der tænkes for-delt paa Havnene: Genua, Spezia, Porto Ferrajo, Maddalena, Neapel,

Palermo, Messina, Tarent, Brindisi, Ancona og Venedig. Baadene bliver paa ca. 250 Tons. Desuden skal anskaffes 6 søgaaende Undervandsbaade paa ca. 700 Tons med 18 Knobs Fart i Overfladen.

For at undersøge de svære Paavirkninger under Skydning med flere svære Kanoner paa én Gang har man i det italienske Linjeskib *Giulio Cesare* foretaget en samtidig Affyring af 5 Stk. krigsladte 30,5 cm Kanoner opstillede med 3 Kanoner i et Taarn og 2 Kanoner i et. Resultatet siges at have været tilfredsstillende.

Den østrig-ungarnske Marine faar som Erstatning for de forældede Linjeskibe af Monarch-Klassen paa 6000 Tons med 4 Stk. 24 cm Kanoner bygget 4 Linjeskibe paa 25000 Tons med 10 Stk. 35,6 cm Kanoner anbragte i fem Taarne i Skibets Diametralplan.

Efter en haard Rejse er den norske Undervandsbaad A 2 ankommet til Norge fra Kiel, hvor den er bygget paa Germania Værftet. Den er paa 200/255 Tons med 16 Mands Besætning.

I Juni Maaned har den engelske Hjemmeflaades Krydsere aflagt Besøg i Nord- og Østersomagternes Havne.

1. KRYDSER-ESKADRE:

Lion, Princess Royal, Queen Mary, New Zealand, ca. 26 000 Tons Skibe besøgte Reval, Kronstadt og Riga.

2. KRYDSER-ESKADRE:

Shannon, Achilles, Cochrane, Natal, ca. 13 000 Tons Skibe besøgte Bergen og Trondhjem.

3. KRYDSER-ESKADRE:

Antrim, Argyll, Devonshire, Roxburg, ca. 11 000 Tons Skibe besøgte Christiania, Christianssand og København.

HELGOLANDSFESTEN

Ved Festen i Juelsminde er fundet en Medalje, som paa Forsiden bærer Kong Chr. den IX.'s Billede; paa Bagsiden Inskriptionen 1864—1889. Medaljen kan af Ejeren afhentes paa Marineforeningens Kontor Christian den IX.'s Gade 5.

Som et Bevis paa, at Halvtredsarsdagen for Kampen ved Helgoland ogsaa mindedes af Veteraner, der lever fjernt fra Fædrelandet, kan anføres, at fhv. Hovmester og Restauratør *Harald Nielsen*, der nu opholder sig i New Zealand, sendte et Telegram til sine Kamp-

æller fra hin Dag. Det var adresseret til »De danske Vaabenbrødre« og kom os derfor ikke i Hænde saa betids, at det kunde blive optaget i Bladets sidste Nummer.

Telegrammet lyder saaledes:

L. C. Auckland K 107, 25 W. 1 45 S. East.

L C D. De Danske Vaabenbrødre, Kbh.

Lykonskning til Brøderne paa Halvtressentyve Aars Dagen Paaen igan lille Fernant Luvigsen. Canonen No. Nie Nils Juel.

Harall August Nielsen

MARINEFORENINGEN

KØBENHAVN. Den 2den Juli samledes efter Indbydelse fra Hovedbestyrelsen Medlemmer fra København og Omegn til et Møde i Nationals Selskabslokaler. Formanden bød velkommen og fremhævede, at Formaalet med Mødet var at danne en Lokalkreds for København og Omegn. En lille Kreds af Medlemmer havde gjort Forarbejderne hertil og bl. a. udarbejdet et Lovforslag, som var tilstillet Medlemmerne før Mødet og nu skulde drøftes.

Forsamlingen konstituerede sig som Generalforsamling med Hr. Løjtnant *P. Andersen* som Dirigent. Lovene blev gennemgaaet og i alt væsentligt vedtaget i Overensstemmelse med Forslaget. Derefter valgtes til Bestyrelse d'Hrr. Overretssagfører *E. Schoustrup*, Formand; Arkitekt *E. W. Marston*, Næstformand; fhv. Skolebestyrer

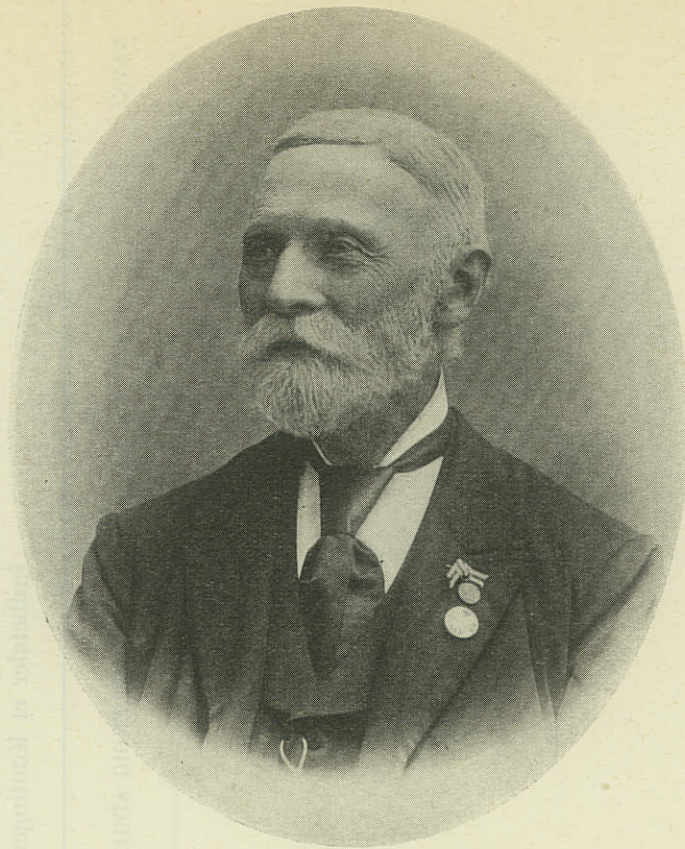
H. Teisen, Kasserer; Underkanoner *E. Andersen*, Sekretær; Kaptajn *H. Ewald*; Direktør *C. Gamst*; Grosserer *C. Lohse*; Mekaniker *W. Petersen*; Grosserer *V. Schou*. — Til Revisorer valgtes d'Hrr. Fuldmægtig *G. Riise*, Planteskolcejer *K. J. Hastrup* og Suppleant Hr. Assistent *A. Sørensen*.

Lokalkredsen tæller ca. 1000 Medlemmer, dens Kontor er Chr. XI's Gade 5¹.

Efter Mødet tilbragte den største Part af Medlemmerne et Par Timer i fornøjeligt Samvær.

MARINEFORENINGENS ÆLDSTE MEDLEM

Hr. Partikulier J. D. Clausen

Foreningens ældste Medlem, Hr. *J. D. Clausen*, er født i Faaborg den 24de Juni 1830 og er saaledes 84 Aar gammel. Han blev indkaldt til Orlogstjeneste i Krigsaaret 1849 og kom om Bord paa Bombekanonchaluppen Nr. 15, der var armeret med en 60-pundig Bombekanon forude og en 24-pundig Kuglekanon agter samt 4 Stk. 4 Pds. Houbitser. Det var et haardt Arbejde at ro en saadan Baad gennem Vandet, undertiden flere Mil, men der var da ogsaa ofte 40 Mand ved Aarerne. Kanonbaaden havde Station i Allsund, og dens Chef var Løjtnant *Lüders*, der senere blev Havnekaptajn.

I 1850 blev Hr. *Clausen* atter udkommanderet med en Kanonbaad, hvis Chef var Maanedsløjtnant *Larsen*, der efter Krigen udnævntes til Fyrskibsfører. Denne Kanonbaad havde Station i Femernsund og blev ofte beskudt fra fjendtlige Kanonbaade, der laa dækkede under Heiligenhafen.

Efter Krigen etablerede Hr. *Clausen* sig som Muremester og

Entreprenør, han var desuden Fiskeriejer og drev Eksport af Aal m. m.

Hr. *Clausen* har altid været en energisk og dristig Mand. Dette beviste han f. Eks. ved, at han den 29de December 1912, da han var over 82 Aar gammel, gik op med afdøde Marineflyver *Ulrik Birck* i dennes Flyvemaskine og fløj i 15 Minuter i osende iskold Regn. Paa Flyvesportens Omraade er dette enestaaende; ingen Steder i Verden har en Mand i Hr. *Clausens* Alder fløjet med et Aeroplan.

Hr. *Clausen* er et trofast Medlem af Marineforeningen og møder altid ved vore Sammenkomster, som han ikke forlader, før de er endt, selv om Tiden trækker ud, saa det bliver Hundevagt. Vi takker vor gamle Kammerat for det smukke Eksempel, han har givet os, og vi udtaler Ønsket om, at vi maa have den Glæde endnu en Del Aar at se ham frisk og rask imellem os.

P. A.

AGITÉR FOR TILGANG
TIL
MARINEFORENINGEN

